

Uchwała Nr
Rady Powiatu Piaseczyńskiego
z dnia

**w sprawie przyjęcia "Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Piaseczyńskim na lata 2019 - 2022"**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 511 ze zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.) Rada Powiatu Piaseczyńskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji "Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Piaseczyńskim na lata 2019 - 2022", w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Piaseczyńskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie:

Podstawą opracowania Programu rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Piaseczyńskim jest art. 180 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.) zgodnie, z którym do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m. in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Zadania z zakresu wykonywania pieczy zastępczej w związku z niemożnością wychowywania dziecka przez jego rodziców realizowane są na poziomie powiatu. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania lokalnego systemu rozwoju pieczy zastępczej zaistniała konieczność określenia kierunków działania oraz ich realizowania zgodnie z lokalnymi potrzebami. Sporządzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie diagnoza problemów społecznych pozwoliła rozpoznać potrzeby, które były podstawą opracowania niniejszego programu.

Założeniem programu jest wypracowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, który docelowo ma się opierać na udzielaniu pomocy rodzinie naturalnej w opiece nad dzieckiem. Skuteczne wspieranie dzieci i rodzin w przewyżnianiu przez nich trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia jest celem nadrzędnym opracowanego programu. Jednocześnie realizacja programu umożliwi w kilkuletniej perspektywie ograniczenie umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, na rzecz rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej.

Przyjęcie do realizacji 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Piaseczyńskim, poprzez m.in. zakładany w nim rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracy z rodziną doprowadzi naszym zdaniem do zapewnienia możliwie jak największej liczbie dzieci prawa do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

STAROSTA PIASECYŃSKI

Ksawery Gut

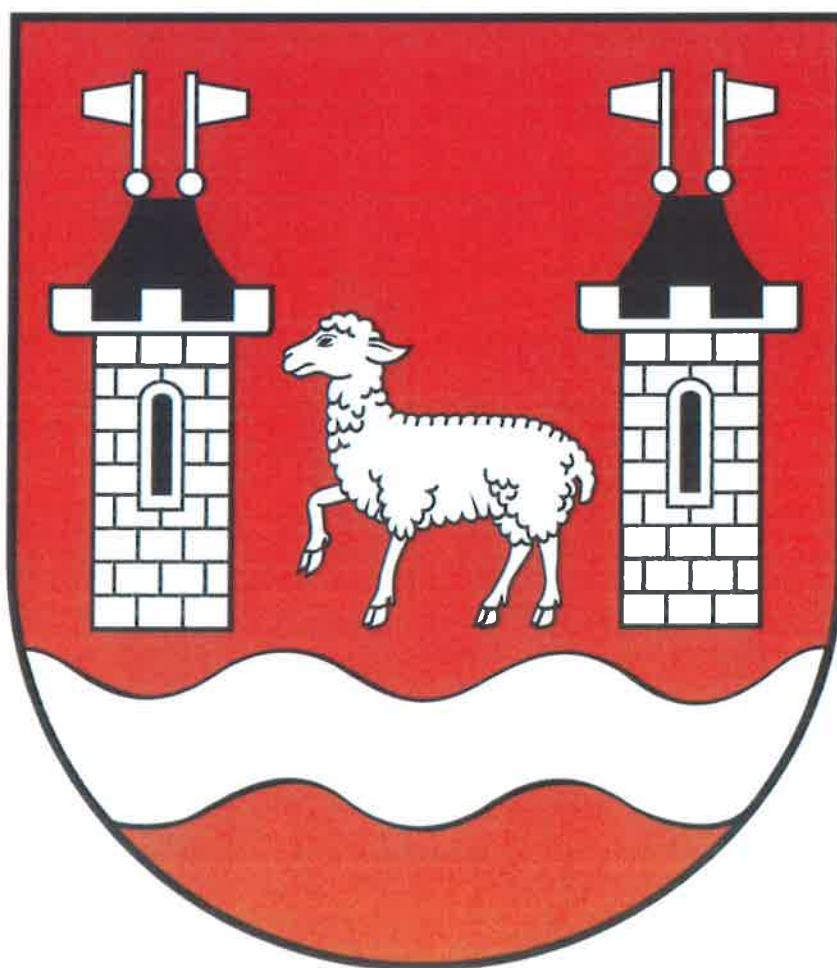
DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Klaudia B. Sidorowska

RADCA PRAWNY

Andrzej Hajduk
dla 11959

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Powiatu Piaseczyńskiego
z dnia

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PIASECZYŃSKIM NA LATA 2019 – 2022

ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU:

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizację pieczy zastępczej powierzono powiatowi. Najefektywniejszą realizację powyższego zadania osiągniemy poprzez stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, który jednocześnie w swoich działaniach będzie ukierunkowany na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną.

W celu zorganizowania kompleksowej pieczy zastępczej stworzony został **Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej** na terenie Powiatu Piaseczyńskiego, który skierowany jest do funkcjonujących rodzin zastępczych, rodziców biologicznych, kandydatów na opiekunów zastępczych oraz pełnoletnich wychowanków. Będzie on stanowił integralną część Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i obejmie lata 2019 - 2022. W Programie wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka, rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu.

W Programie znajdziemy m.in.

- Zasady działania Programu;
- Wprowadzenie;
- Diagnozę środowiska lokalnego;
- Cele główne i szczegółowe programu;
- Planowanie działań;
- Rezultaty realizacji programu;
- Projektowane źródło finansowania;

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.);
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2086);
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.);

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 852);
- ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1481 ze zm.);
- ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 511 ze zm.);
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.);
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 1493 ze zm.);
- ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 1878).

WPROWADZENIE:

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierającym m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Jak wynika z obowiązującego obecnie stanu prawnego, systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo- terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W Powiecie Piaseczyńskim Zarządzeniem Starosty Piaseczyńskiego Nr 30/PCPR/2011 z dnia 30 września 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie wyznaczone zostało na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Opracowywanie i realizacja powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej służy usprawnieniu realizacji zadań nałożonych ww. ustawą.

Głównym celem powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019-2022 jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym, opuszczającym pieczę zastępczą.

Rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowawczym dla dziecka w każdym okresie jego rozwoju. Dlatego należy przede wszystkim wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Wsparcie rodzina winna otrzymywać od instytucji publicznych i organizacji pozarządowych działających w lokalnym środowisku. Pomoc rodzinie powinna wyprzedzać pomoc samemu dziecku i tak być skoordynowana, aby kompleksowo zabezpieczać jej potrzeby. W tym celu należało opracować powiatowy system pomocy dziecku i rodzinie a jego tworzenie i wdrażanie należy do zadań własnych powiatu. System opieki nad dzieckiem i rodziną powstał w oparciu o diagnozę środowiska i konsultację zarówno z instytucjami, placówkami jak też organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny.

Polityka rodzinna zajmuje szczególnie ważne miejsce w systemie pomocy społecznej. Obejmuje ona całokształt działań podejmowanych przez państwo, samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe i inne podmioty w celu stworzenia odpowiednich warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin i spełniania przez nie funkcji istotnych zarówno dla ich członków, jak i dla całego społeczeństwa. Dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji zachodzi szczególnie w sytuacji, kiedy rodzina przeżywa kryzys i nie jest w stanie poradzić sobie z problemami, kiedy rodzice nie mogą, nie potrafią, bądź nie chcą wywiązać się ze swoich rodzicielskich obowiązków. Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Tego rodzaju opieka może obejmować, między innymi, umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcję lub - gdy jest to niezbędne - umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi. Przy wyborze odpowiednich rozwiązań należy w sposób właściwy uwzględnić wskazania w zachowaniu ciągłości w wychowaniu dziecka oraz jego tożsamości etnicznej, religijnej, kulturowej i językowej. Przepisy prawa podkreślają rangę i znaczenie praw dziecka, w tym prawo do pieczy zastępczej.

Wśród instytucji sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem szczególne miejsce powinny zajmować rodzinne formy. Mają one ogromną przewagę nad instytucjonalnymi

formami (placówki opiekuńczo-wychowawcze) nie tylko z uwagi na skutki społeczne, w tym przede wszystkim dobro dziecka, ale także z punktu widzenia skutków ekonomicznych: koszty opieki i wychowania dziecka w każdej z rodzinnych form pieczy zastępczej są znacznie niższe niż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Mając to na uwadze zakłada się, że podstawowymi formami pieczy zastępczej będą rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka.

W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem należy uznać, docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast wyręczać rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

W sprawnym lokalnym systemie prorodzinnym większość dzieci nie powinna „wychodzić” na dłużej z kręgu rodziny. Dlatego należy podjąć pracę z rodzinami biologicznymi, aby ich dzieci pozostające w opiece zastępczej, jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego. Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych należy udzielić pomocy w formie:

- poradnictwa rodzinnego,
- terapii rodzinnej,
- pracy socjalnej.

Zadania specjalistyczne jakie ma realizować powiat to: poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieciom poza rodziną, w tym w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu obejmują:

- 1) opracowanie i realizację 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;

- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka i rodzin pomocowych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a. grup wsparcia
 - b. specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo - wychowawczych;
- 9) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku, niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru danych, o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącej rodzinny dom dziecka;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:
 - a. świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych, rodzinach zastępczych niezawodowych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;

- b. wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych, rodzin pomocowych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz osób zatrudnionych w rodzinnym domu dziecka;
 - c. pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne;
 - d. szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka;
- 14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Brak odpowiedniego wsparcia instytucjonalnego, brak jasnych mechanizmów współpracy na poziomie gminnym i powiatowym, ze służbami sądowymi, instytucjami opiekuńczymi, stanowi poważne zagrożenie dla procesu odbudowy rodzin naturalnych. Zwiększenie efektywności podejmowanych działań jest możliwe tylko w przypadku kompleksowego spojrzenia na problemy rodziny i podjęcia systemowych rozwiązań, dzięki którym rodzina uzyska potrzebną pomoc. Zatem istotnym elementem programu jest zwiększenie świadomości i zaangażowania środowiska lokalnego, które mogą aktywnie wesprzeć rodziny zastępcze w wypełnianiu ich funkcji. Dlatego też w ramach podejmowanych działań, konieczna wydaje się analiza środowiska z terenu powiatu piaseczyńskiego działającego w obszarze pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej oraz nawiązanie współpracy z podmiotami, mającymi wpływ na reintegrację rodziny.

DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO:

Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną wynika przede wszystkim z patologii środowiska, w którym żyje dziecko oraz z systemowej dysfunkcji instytucji powołanych do organizowania pracy z rodziną. W dzisiejszym społeczeństwie dzieci osierocone w coraz większym stopniu pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, patologicznych, w których występują konflikty rodzinne, nadużywanie alkoholu, niezaradność w sprawach opiekuńczo-

wychowawczych ze strony rodziców. W takich rodzinach najczęściej zerwane są więzi uczuciowe między małżonkami, a także między rodzicami a dziećmi. W sytuacji, gdy rodzina staje się niewydolna i nie wypełnia swoich podstawowych funkcji, kiedy bardziej jest zagrożeniem niż wsparciem dla dziecka, konieczne staje się wówczas odizolowanie dziecka od rodziców. Wówczas rozwiązaniem może być adopcja, umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej, oczywiście po wyczerpaniu wszystkich innych możliwych form pomocy.

Bywają takie sytuacje, że dziecko należy odseparować od rodziny naturalnej i zabezpieczyć mu właściwe warunki rozwoju. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych niejednokrotnie jest przyczyną wymuszającą konieczność zapewnienia dziecku możliwości właściwego rozwoju w zastępczych formach pieczy zastępczej. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym należy do zadań własnych gminy.

Dane z sześciu ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu piaseczyńskiego wskazują, iż na terenie połowy gmin leżących na terenie naszego powiatu funkcjonuje dość wysoka liczba rodzin dysfunkcyjnych. Zestawienie danych z ośrodków pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 1. Rodziny dysfunkcyjne na terenie powiatu piaseczyńskiego.

Rok	Liczba rodzin dysfunkcyjnych, objętych pomocą społeczną na terenie gmin Powiatu Piaseczyńskiego						Ogółem
	GOPS Prażmów	GOPS Tarczyn	OPS Góra Kalwaria	OPS Lesznówola	OPS Konstancin - Jeziorna	MGOPS Piaseczno	
2016	393	216	447	62	495	1901	3.514
2017	390	223	424	63	500	1792	3.392
2018	339	231	406	58	508	1696	3.238

źródło: dane przekazane z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Piaseczyńskiego

Z powyższych danych wynika, iż na terenie Powiatu Piaseczyńskiego na koniec roku 2018 funkcjonowało 3.238 rodzin dysfunkcyjnych. Najwięcej takich rodzin zamieszkuje na terenie gminy Piaseczno, bo aż 1.696. Z analizy zgromadzonych danych porównawczych nastąpił zauważalny wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych w stosunku do roku 2015, w

którym Gmina Piaseczno wskazała wartość – 1332 /rodziny/. Wysokie wartości wskazywanych danych dotyczących rodzin dysfunkcyjnych ogółem w poszczególnych latach, wykazuje również Gmina Konstancin – Jeziorna. Na koniec 2018 roku liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej wyniosła 508. Wartość ta jest niższa w stosunku do danych porównawczych, czyli do roku 2015, w którym Gmina Konstancin – Jeziorna wykazała wartość na poziomie 745, Gmina Góra Kalwaria – 406 / spadek liczby rodzin dysfunkcyjnych od roku 2015, w którym było ich 505/. Na terenie tych gmin istnieje największe zagrożenie pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej i umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. W rodzinach tych wychowuje się średnio od 1 do 5 dzieci pozbawionych właściwej opieki i wychowania.

Diagnostując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, nie można zapominać o osobach korzystających z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej. Trzeba mieć jednak świadomość, iż dane statystyczne nie są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów osób, które często żyją na krawędzi ubóstwa lub też nie korzystają ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z uwagi na dochód nieznacznie przekraczający kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

Powody, dla których przyznano świadczenia w poszczególnych gminach Powiatu Piaseczyńskiego w latach 2016, 2017 i 2018, przedstawia poniższa tabela:

Tabela Nr 2. Powody przyznawania pomocy przez Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Piaseczyńskiego.

POWODY PRYZNANIA POMOCY W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU PIASECZYŃSKIEGO	2016	2017	2018
1. Ubóstwo:			
– Konstancin-Jeziorna	201	212	210
– Piaseczno	537	494	441
– Góra Kalwaria	466	450	396
– Prażmów	124	110	97
– Tarczyn	62	65	64

– Lesznowola	230	60	60
Razem:	1.620	1.391	1.268
2. Sieroctwo:			
– Konstancin-Jeziorna	0	0	1
– Piaseczno	0	0	0
– Góra Kalwaria	0	0	0
– Prażmów	0	0	0
– Tarczyn	0	0	0
– Lesznowola	0	0	0
Razem:	0	0	1
3. Potrzeba ochrony macierzyństwa:			
– Konstancin-Jeziorna	36	34	50
– Piaseczno	90	61	81
– Góra Kalwaria	125	115	133
– Prażmów	28	31	27
– Tarczyn	16	14	22
– Lesznowola	30	25	32
Razem:	325	280	345
4. Bezrobocie:			
– Konstancin-Jeziorna	168	152	147
– Piaseczno	247	229	189
– Góra Kalwaria	396	344	285
– Prażmów	73	57	47
– Tarczyn	55	66	64
– Lesznowola	97	89	71

Razem:	1.036	937	803
5. Niepełnosprawność:			
– Konstancin-Jeziorna	297	283	264
– Piaseczno	327	305	316
– Góra Kalwaria	197	185	186
– Prażmów	73	73	48
– Tarczyn	47	51	43
– Lesznowola	62	63	58
Razem:	1.003	960	915
6. Długotrwała choroba:			
– Konstancin-Jeziorna	259	262	257
– Piaseczno	406	414	399
– Góra Kalwaria	178	173	171
– Prażmów	51	63	51
– Tarczyn	38	31	49
– Lesznowola	88	95	88
Razem:	1.020	1.038	1.015
7. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego:			
– Konstancin-Jeziorna	103	96	118
– Piaseczno	117	120	145
– Góra Kalwaria	95	95	81
– Prażmów	30	31	19
– Tarczyn	15	16	16
– Lesznowola	53	45	37
Razem:	413	403	416

8. Przemoc w rodzinie:			
– Konstancin-Jeziorna	3	7	7
– Piaseczno	7	7	6
– Góra Kalwaria	16	15	10
– Prażmów	4	4	3
– Tarczyn	0	1	0
– Lesznowola	0	3	15
Razem:	30	37	41
9. Alkoholizm:			
– Konstancin-Jeziorna	49	42	45
– Piaseczno	87	61	51
– Góra Kalwaria	46	19	22
– Prażmów	6	13	14
– Tarczyn	1	2	0
– Lesznowola	15	16	15
Razem:	204	153	147
10. Trudności w przystawaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego:			
– Konstancin-Jeziorna	9	9	7
– Piaseczno	25	21	20
– Góra Kalwaria	3	1	7
– Prażmów	2	2	2
– Tarczyn	5	4	6
– Lesznowola	9	3	2
Razem:	53	40	44
11. Zdarzenie losowe:			

- Konstancin-Jeziorna	4	2	3
- Piaseczno	10	11	16
- Góra Kalwaria	4	21	10
- Prażmów	0	0	1
- Tarczyn	1	1	3
- Lesznowola	1	9	10
Razem:	20	44	43
Bezdomność:			
- Konstancin – Jeziorna	16	22	19
- Piaseczno	51	52	43
- Góra Kalwaria	22	24	8
- Prażmów	2	5	5
-Tarczyn	5	6	4
- Lesznowola	8	4	5
Razem:	104	113	84

źródło: dane opracowane na zlecenie PCPR przez Ośrodki Pomocy Społecznej w Powiecie Piaseczyńskim

Ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność i długotrwała choroba to główne przyczyny udzielania pomocy rodzinom przez Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie powiatu piaseczyńskiego. Kolejne przyczyny to bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm.

Powyższe potwierdzają uzasadnienia w wydawanych postanowieniach sądowych, które jako oficjalną przyczynę umieszczania dziecka w rodzinie zastępczej i placówce pojawia się alkoholizm rodziców, przemoc, dezorganizacja życia rodzinnego, coraz częściej również wykorzystywanie seksualne dzieci.

Niemal wszystkie dzieci umieszczone w pieczy zastępczej pochodzą z rodzin żyjących w ubóstwie. W związku z tym ubóstwo należy uznać za przyczynę współtowarzyszącą większości problemów rodziny, powodujących jej opuszczenie przez dziecko. Łącznie zjawiska te wiążą się z takimi problemami jak: długotrwałe bezrobocie, szczególnie obojga rodziców oraz ich uzależnienia od narkotyków i środków odurzających.

Niepokój budzą również dane dotyczące rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa i trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Świadczyć to może o tym, że w rodzinach tych utrzymuje się stała, patologiczna sytuacja, przechodząca z dorosłych na dzieci, co powoduje, iż dzieci przebywające w ww. rodzinach narażone są na ewentualną możliwość umieszczenia ich w pieczy zastępczej z uwagi na konieczność zapewnienia im bezpieczeństwa.

Narastające problemy społeczne takie jak rozszerzająca się sfera patologii społecznych, negatywnie odbijają się na funkcjonowaniu wielu rodzin w Polsce. Trudna sytuacja społeczno-ekonomiczna kraju odczuwana jest najdotkliwiej przez najsłabsze grupy społeczne, a do takich należą przede wszystkim dzieci. Aby móc zapewnić im odpowiednie wsparcie często konieczne staje się umieszczenie ich w pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi zawodowe, spokrewnione i niezawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka.

Jak wynika z zebranych poniżej danych, na terenie naszego powiatu zdecydowaną większość stanowiły i stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będący/będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Rodzina zastępcza niezawodowa, to rodzina zastępcza którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, zawodowa rodzina zastępcza, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – rodzina zastępcza, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna-rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci niepełnosprawne i dzieci skierowane na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi. Rodzinne domy dziecka – tworzony jest przez małżonków lub osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, sprawującą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Tabela Nr 3. Liczba nowo powstałych rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci.

Rok	2016	2017	2018
Liczba rodzin	19	29	17
Liczba dzieci	25	38	23

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

Tabela Nr 4. **Rodzinna piecza zastępcza** - liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z dziećmi w latach 2016 – 2019

Typy rodzin zastępczych	2016		2017		2018		I – VI 2019	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
spokrewnione	80	93	103	113	109	130	118	146
niezawodowe	75	85	71	97	74	105	77	106
zawodowe	1	4	2	6	2	6	2	6
rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	0	0	0	0
ogółem	156	182	176	232	185	241	197	257

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

Tabela Nr 5. Dzieci pochodzące z poszczególnych gmin, przebywające w rodzinach zastępczych na terenie powiatu piaseczyńskiego i na terenie innych powiatów

Miasto/gmina	Liczba dzieci w pieczy zastępczej					
	na terenie powiatu piaseczyńskiego (bez dzieci z terenu innych powiatów)		poza terenem powiatu		ogółem	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Góra Kalwaria	46	50	0	3	46	53
Konstancin Jeziorna	16	17	8	10	24	27
Lesznowola	18	21	2	2	20	23
Piaseczno	75	76	20	23	95	99
Prażmów	12	10	5	5	17	15
Tarczyn	6	6	4	4	10	10
ogółem	173	180	39	47	212	228
Liczba dzieci z innych powiatów przebywająca na terenie powiatu piaseczyńskiego	59	61	59	61	59	61

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

Tabela nr 6. Zapewnienie dzieciom z powiatu piaseczyńskiego pieczy zastępczej w 2017 i 2018

1	2	3	4	5
Rok	Liczba dzieci umieszczona w pieczy zastępczej - ogółem	na terenie powiatu	poza terenem powiatu	Dzieci z innych powiatów umieszczone na terenie powiatu
2017	270	232	38	59
2018	288	241	47	61

Tabela nr 7. Liczba dzieci z powiatu piaseczyńskiego umieszczona w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w 2017 i 2018 r.

Nazwa powiatu, województwa	Liczba umieszczonych dzieci		Średni miesięczny koszt utrzymania dzieci	
	2017	2018	2017	2018
Miasto st. Warszawa	8	6	600,73	686,82
Powiat Przysuski	1	1	736,26	679,66
Powiat Sieradzki	1	0	1000,00	0,00
Powiat Wołomiński	4	5	1 760,23	1394,49
Powiat Pruszkowski	3	5	471,42	395,77
Powiat Otwocki	1	2	658,80	112,77
Powiat Grójecki	2	2	660,00	650,91
Powiat Lubaczowski	1	1	1000,00	1030,33
Powiat Lubartowski	1	1	1 000,00	1052,00
Powiat Legionowski	1	2	1 050,00	709,50
Powiat Nowodworski	1	1	660	644,38
Powiat Miński	0	1	0,00	644,38
Powiat Pułtuski	0	1	0,00	1033,33
Powiat Garwoliński	5	5	1 066,70	1437,32
Powiat Wyszowski	2	2	416,66	1814,21
Miasto Wrocław	1	1	688,33	229,40
Miasto Kalisz	0	1	0	866,92
Powiat Skarżyski	1	2	1870,00	1 104,94
Powiat Siedlecki	0	1	0	2 468,11
Powiat Warszawski Zachodni	1	2	699,46	873,38
Powiat Chodzieski	2	1	583,38	694,00
Powiat Krapkowicki	1	1	1 000,00	1 052,00
Powiat Bialski	1	0	2 775,97	0
Powiat Ostrołęcki	0	3	0	1 670,07

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie dążąc do zapewnienia opieki i wychowania każdemu dziecku pozbawionemu opieki i wychowania ze strony naturalnego środowiska rodzinnego, w sposób szczególny angażuje się w realizację działań na rzecz pozyskiwania rodzin zastępczych.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie można przejść pełny proces szkolenia i diagnozy psychologiczno - pedagogicznej uzyskując uprawnienia do prowadzenia różnego rodzaju form rodzinnej opieki zastępczej. Uczestnictwo w szkoleniu jest bezpłatne. Szkolenia prowadzone są według Programu PRIDE - Rodzinna Opieka Zastępcza, zatwierdzonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

PRIDE to program przygotowujący rodziny do pełnienia różnych form opieki zastępczej nad dziećmi. Ma on formę warsztatów, pozwala więc poza uzyskaniem konkretnych wiadomości, na zdobycie i przećwiczenia umiejętności związanych z wychowywaniem dziecka powierzonego w opiekę zastępczą. PRIDE rozwija umiejętności pogrupowane w 5 kategorii:

1. Umiejętności opiekuńcze;
2. Umiejętności zaspokajania potrzeb dziecka i kompensowania opóźnień;
3. Umiejętności wzmacniania więzi z rodziną naturalną;
4. Umiejętności wzmacniania trwałych, pozytywnych związków;
5. Umiejętności pracy zespołowej dla dobra dziecka.

Program składa się z 12 sesji grupowych, odbywających się co tydzień i trwających po 4 godziny. Sesje te prowadzone są wyłącznie przez licencjonowanych trenerów. Uczestnictwo w programie PRIDE nie zobowiązuje do niczego. Kandydaci mogą podjąć decyzję o przystąpieniu do dalszej procedury lub wycofać się w tym momencie. Takie postawienie wynika z faktu, że PRIDE jest metodą „przymierzenia” roli rodzica, jest sposobem na sprawdzenie siebie. Część szkoleniową uzupełniają dwa indywidualne spotkania z trenerami, które odbywają się w miejscu zamieszkania kandydatów oraz 10-godzinne praktyki w rodzinach zastępczych wyznaczonych przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Decyzję o przyznaniu kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej podejmuje komisja kwalifikacyjna składająca się z trenerów, psychologa, pedagoga i przedstawiciela Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Tabela nr 8. Realizowane zadania – działania wspierające i pomocowe na rzecz rodzin zastępczych

	wyszczególnienie	2017 r.	2018 r.	uwagi
1.	Szkolenia mające na celu podnoszenie kwalifikacji rodzin zastępczych, wynikające z potrzeb bieżących, w tym: • Liczba szkoleń (warsztatów, treningów), • Liczba osób przeszkolonych • Liczba przeszkolonych rodzin spokrewnionych	Szkolenie pt.: <i>Pozytywna dyscyplina jako element budowania więzi z dzieckiem</i> (cykl 6	Warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodzin zastępczych pt. <i>W świecie emocji</i> Przeszkolono łącznie 26 osób	

		spotkań)		
2.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, w tym: • pomocy pedagogicznej, • pomocy psychologicznej	236	177	Konsultacje odbywały się w siedzibie PCPR, w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych, telefonicznie
3.	Liczba rodzin pomocowych	0	0	
4.	Liczb osób korzystających z poradnictwa i terapii	89	76	
5.	Liczba osób korzystających z pomocy prawnej	37 w 2017 roku udzielono wsparcia prawnego 33 rodzinom zastępczym/udzielono 64 porady prawne oraz 4 pełnoletnim wychowankom udzielono 7 porad prawnych,	53 49 rodzinom zastępczym udzielono 92 porady prawne oraz 4 pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych udzielono 7 porad prawnych	

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie przyjętym Uchwałą Nr 92/1/12 Zarządu Powiatu Piaseczyńskiego z dnia 7 listopada 2012 r. zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej realizuje Zespół ds. pieczy zastępczej przy udziale Zespołu ds. opieki nad dzieckiem i rodziną. Na koniec 2018 roku w Zespole ds. pieczy zastępczej zadania realizuje 8 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, dwóch pedagogów, dwóch psychologów i osoba świadcząca pomoc prawną. Pracę Zespołu uzupełnia również dwóch pracowników Zespołu ds. opieki nad dzieckiem i rodziną posiadających świadectwa ukończenia kursu kwalifikacyjnego dla trenerów Programu PRIDE.

Tabela nr 9 Zadania wykonywane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

wyszczególnienie		2017 r.	2018 r.
1.	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	7	8
2.	Liczba rodzin zastępczych/rodzinnych domów dziecka pracujących z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej	167	127
3.	Liczba rodzin zastępczych wymagających wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	0	0

4.	Liczba pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych, którym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzieli wsparcia	0	0
5.	Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych	13	7

Zgodnie z wytycznymi ustawy, rodziny które z dniem wejścia w życie Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj.: 1 stycznia 2012 r. legitymowały się stażem krótszym niż 3 lata, objęte zostały opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Początkowo każdy koordynator miał pod opieką nie więcej niż 30 rodzin, z dniem 1 stycznia 2015 r. po zmianie Ustawy kompetencyjnej, liczba rodzin nie może przekraczać 15. Powyższe obrazuje tabela nr 10.

Zgodnie z art. 77 w/przytoczonej Ustawy do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

1. udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
2. przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
3. pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
4. zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
5. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
6. udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
7. przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 10. Realizowane zadanie – dokonywanie oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy

Wyszczególnienie dokonanych ocen		Liczba dokonanych ocen w 2017 r.	Liczba dokonanych ocen w 2018 r.
1.	pozytywna	58	10
2.	negatywna	1	1
3.	warunkowo pozytywna	0	2
4.	odroczone	0	0

5.	złożonych zastrzeżeń od otrzymanej oceny	0	0
Ogółem:		59	13

WNIOSKI:

1. Rodziny zastępcze dobrze radzą sobie z zapewnieniem podstawowych funkcji opiekuńczych, w tym bytowych, żywieniowych, znacznie gorzej radzą sobie z zaspokajaniem potrzeb bardziej złożonych, w tym organizacją wypoczynku letniego, wydatkami związanymi z kulturą i rozrywką, a także z ponoszeniem wydatków związanych z utrzymaniem lokalu, zwłaszcza dotyczy to rodzin, które sprawują pieczę dla 3 i więcej dzieci.
2. Rodziny zastępcze najczęściej borykają się z problemami finansowymi i materialnymi, w dalszej kolejności wskazują na potrzebę udzielenia wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, zarówno dla dzieci jak i dorosłych, wsparcia w zakresie realizacji potrzeb zdrowotnych i rehabilitacyjnych, szczególnie istotne dla rodzin sprawujących pieczę nad dziećmi chorymi i niepełnosprawnymi.
3. Rodziny, w których występują konflikty pomiędzy rodzicami zastępczymi a dziećmi powierzonymi opiece, wymagają dodatkowego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i mediacji. Pomoc taka służy wzmocnieniu kompetencji wychowawczych opiekunów oraz budowaniu umiejętności zaspokajania potrzeb emocjonalnych.
4. Najczęściej zgłaszanymi problemami wychowawczymi są słabe wyniki lub brak postępów w nauce, problemy wychowawcze w szkole, konflikty w grupie rówieśniczej, nałogi oraz zaburzenia zachowania wynikające z zaburzeń emocjonalnych, ADHD, FAS.

W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby podjęto działania w kierunku zabezpieczenia w budżecie powiatu środków finansowych na pokrycie nieprzewidzianych wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka w rodzinie zastępczej. Świadczenia te określono w ustawie kompetencyjnej jako świadczenia fakultatywne.

Świadczenia fakultatywne wypłacone rodzinom zastępczym	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	15.415,75	16.849	29.379
Dofinansowanie do utrzymania lokalu lub domu jednorodzinnego	4.800	4.800	4.800

Dodać należy, że powiat piaseczyński pokrywa wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów wypłacane rodzinom jako świadczenia fakultatywne, w tym dofinansowanie do wypoczynku letniego oraz dofinansowanie do utrzymania lokalu mieszkalnego.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Do dnia 30 września 2015 r. na terenie Powiatu Piaseczyńskiego funkcjonowała placówka wielofunkcyjna – Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Konstancinie – Jeziornie, składający się z trzech oddziałów. Decyzją Wojewody Mazowieckiego Nr 41/2011 z dnia z dnia 20 kwietnia 2011 r., znak WPS.II.MT/9032/28/07 Powiat Piaseczyński uzyskał zezwolenie na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego i interwencyjnego – Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych, na czas nieokreślony.

Rada Powiatu Piaseczyńskiego Uchwałą Nr XII/5/15 z dnia 24 września 2015 r. podjęła decyzję o likwidacji Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Konstancinie – Jeziornie i utworzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych:

Domu Dzieci nr 1 – placówka typu interwencyjnego,

Domu Dzieci Nr 2 – placówka typu socjalizacyjnego,

Domu Dzieci Nr 3- placówka typu socjalizacyjnego,

Domu Dzieci Nr 4 – placówka typu socjalizacyjnego

oraz Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, z siedzibą w Pęcherach - Łbiskach, gmina Piaseczno.

Wojewoda Mazowiecki decyzjami z dnia 1 października wydał Powiatowi Piaseczyńskiemu zezwolenia na prowadzenia od dnia 1 października 2015r. placówek opiekuńczo-wychowawczych o limicie miejsc 14, na czas nieokreślony oraz wpisał w/w Placówki do Rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek

opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych województwa mazowieckiego.

Nowo powołane Placówki opiekuńczo-wychowawcze spełniają wymagane warunki określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.) oraz rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Budynki zostały zrealizowane w oparciu o typowy projekt domu jednorodzinnego, w którym znajdują się pokoje 2-osobowe, odpowiednio oświetlonego powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych oraz swobodne korzystanie z wyposażenia, na które składają się z szczególności: łóżka i tapczany, szafki i lampki nocne, miejsca w szafach na przechowywanie rzeczy osobistych, odzieży, obuwia, dostosowane do wieku i indywidualnych potrzeb oraz przedmioty osobistego użytku. W każdym pokoju znajdują się również zabawki dostosowane do wieku dzieci. W pokojach dzieci i młodzież mają zapewnione miejsce do cichej nauki przy własnym biurku do odrabiania lekcji. Placówki zapewniają również podręczniki, pomoce i szkolne. W budynkach znajdują się łazienki oraz miejsca do prania oraz suszenia rzeczy osobistych, jak również toalety w liczbie umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny.

W budynkach znajdują się aneksy kuchenne, zapewniające odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności, w których dzieci wraz z opiekunami przygotowują posiłki. Wyżywienie dostosowane jest do potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia. Ponadto dzieci mają zapewniony nieograniczony dostęp do podstawowych produktów żywnościowych i napojów przez całą dobę.

Dzieci mają również zapewnioną wspólną przestrzeń mieszkalną, stanowiącą miejsce spotkań i wypoczynku. Pomieszczenie stanowi otwartą przestrzeń wyposażoną w fotele i kanapy, sprzęt audiowizualny, zabawki oraz książki.

Każda Placówka umożliwia ponadto warunki do prowadzenia zajęć terapeutycznych, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych, uwzględniając święta i inne wynikające z tradycji i obyczajów, zarówno w budynkach, jak i na terenie przyległym.

Placówka umożliwia również odpowiednie warunki dla małoletniej w ciąży.

Wiek	2016			2017			2018		
	Dziewczynki	chłopcy	ogółem	Dziewczynki	chłopcy	ogółem	Dziewczynki	chłopcy	ogółem
0 – 3 lata	0	0	0	0	0	0	1	0	1
3-10 lat	3	4	7	6	7	13	4	7	12
10-18 lat i więcej	22	21	37	15	24	39	12	20	31

źródło: dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

Tabela Nr 13. Liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z terenu innych powiatów

Wiek	2016 – Domy Dzieci			2017-Domy Dzieci			2018- Domy Dzieci		
	Dziewczynki	chłopcy	ogółem	Dziewczynki	chłopcy	ogółem	Dziewczynki	chłopcy	ogółem
0-3 lata	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3-10	2	0	2	2	0	2	1	0	0
10-18 i więcej	2	4	6	2	3	8	3	3	6

źródło: dane własne

Na koniec 2018 roku w Domach Dzieci przebywało łącznie 44 dzieci

Największym problemem w realizacji postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej jest brak na terenie powiatu piaseczyńskiego placówki dla dzieci do 10 roku życia. Powoduje to konieczność poszukiwania dla tych dzieci miejsca w placówkach funkcjonujących na terenie innych powiatów, niejednokrotnie zdarza się, że na terenie innych województw. Jednocześnie przez

cały czas zauważalny jest wzrost umieszczania najmniejszych dzieci pochodzących z terenu naszego powiatu w placówkach przystosowanych do opieki nad nimi, które znajdują się na terenie innych powiatów. Konieczność umieszczania małych dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych znajdujących się na terenie innych powiatów, w znacznym stopniu utrudnia lub wręcz uniemożliwia systematyczne kontakty rodziców z dziećmi oraz współpracę placówki z rodziną mającą na celu usprawnienie jej umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. Powyższe w konsekwencji prowadzi do wydłużania się czasu pobytu dzieci w placówkach i dezorganizuje działania placówek na rzecz powrotu dziecka do rodziny.

Kolejnym problemem jest zapewnienie opieki i wychowania dzieciom dotkniętym ciężką chorobą lub niepełnosprawnością. Nieliczne placówki na terenie kraju, które specjalizują się w opiece nad dziećmi o szczególnych potrzebach, przeważnie nie dysponują wolnymi miejscami. W konsekwencji dzieci te przez wiele miesięcy przebywają na oddziałach szpitalnych.

Tabela Nr 14. Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów, wg stanu na dzień 31.XII.2018 r.

Nazwa placówki	Liczba dzieci z powiatu piaseczyńskiego	Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka /rok 2018/
Rodzinny Dom Dziecka Nr 2 Nowe Żalubice	2	3 122,00 zł
Dom Dziecka pod Kasztanami w Siedlcach	2	5 471,89 zł
Dom Rodzinny w Żabcach	1	3 058,00 zł
Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza typu interwencyjnego w Lublinie	3	4 232,00 zł
RPOT Dębno Województwo Zachodniopomorskie	3	7 302,89 zł
Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza typu interwencyjnego w Wyszku	1	5 126,26 zł
IOP Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny w Otwocku	1	6 641,75 zł

źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych mogą przebywać jedynie dzieci powyżej 10 roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku jest możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie gdy przemawiać za tym będzie stan

ich zdrowia lub dotyczyć to będzie rodzeństwa. W związku z powyższym zasadny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców.

W życiu osieroconych dzieci szczególnie trudnym okresem jest moment usamodzielnienia. W domu rodzinnym przygotowanie do tego momentu odbywa się w sposób naturalny. Ponadto dziecko, jako człowiek już dorosły w dalszym ciągu otrzymuje wsparcie ze strony najbliższej rodziny. W przypadku usamodzielnianych wychowanków jest inaczej, gdyż możliwości korzystania z dotychczasowej pomocy są ograniczone. W skrajnych przypadkach wychowankowie zostają pozostawieni sami sobie, są niedostatecznie przygotowani do życia z niskim poziomem wykształcenia często bez żadnych kwalifikacji zawodowych, zasobów mieszkaniowych i materialnych. Dlatego też wychowankowie, którzy osiągnęli pełnoletność w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, zostają objęci przez PCPR pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem, co przedstawiają poniższe tabele.

Tabela Nr 15. Liczba pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych korzystających z różnych form pomocy w latach 2016 - 2018

LATA	FORMY POMOCY		
	KONTYNUOWANIE NAUKI	ZAGOSPODAROWANIE	USAMODZIELNIENIE
2016	27	4	8
2017	22	4	6
2018	21	3	4

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

Tabela Nr 16. Liczba pełnoletnich wychowanków z placówek opiekuńczo - wychowawczych korzystających z różnych form pomocy w latach 2016 - 2018

LATA	FORMY POMOCY		
	KONTYNUOWANIE NAUKI	ZAGOSPODAROWANIE	USAMODZIELNIENIE
2016	24	2	4
2017	24	2	4
2018	24	1	3

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją

do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiającą młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE:

Cel główny:

Działania profilaktyczne mające za zadanie zapobieganie przyczynom kierowania dzieci do zastępczych form opieki poprzez wzmacnianie rodzin w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej nad dzieckiem osieroconym poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych i rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w celu umożliwienia dziecku jak najszybszego powrotu do rodziny naturalnej oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia w ich funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe:

1. Pozyskiwanie kandydatów chętnych do utworzenia zawodowych specjalistycznych i zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego rodzin zastępczych;
2. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz ich kwalifikowanie;
3. Podwyższanie umiejętności i kompetencji osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej;
4. Organizowanie dla rodzinnych form opieki zastępczej grup wsparcia zróżnicowanych ze względu na różnorodność problemów i potrzeb społecznych;
5. Ograniczenie liczby dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych;
6. Tworzenie środowisk wychowawczych przyjaznych dziecku;
7. Tworzenie systemu gwarantującego lepszy dobór rodzin zastępczych – do rodzin zastępczych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka będą miały szansę trafić dzieci, które nie mają możliwości znalezienia opieki wśród krewnych;
8. Rozwijanie środowiskowych form wsparcia rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych;

9. Poszerzenie oferty i dostępności do usług specjalistycznych, w tym rozwój specjalistycznego poradnictwa rodzinnego dla osób prowadzących rodzinne formy opieki zastępczej;
10. Organizowanie grup terapeutycznych, psychoedukacyjnych, korekcyjnych dla dzieci umieszczonych w rodzinnych formach opieki zastępczej;
11. Tworzenie rodzin pomocowych, zapewniających wsparcie dla rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji socjalizacyjno-edukacyjnej;
12. Organizowanie pomocy i wsparcia w procesie usamodzielniania się pełnoletnich wychowanków;
13. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu wśród dzieci i młodzieży;
14. Motywowanie rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do współpracy mającej na celu pomoc w przywróceniu im władzy rodzicielskiej poprzez odbudowanie właściwego modelu postępowania w pełnieniu ról społecznych, w tym rodzinnych;
15. Szkolenie i podnoszenie umiejętności, kompetencji i kwalifikacji pracowników pomocy społecznej w zakresie wsparcia i współpracy z rodzinnymi formami opieki zastępczej;
16. Współpraca między gminą a powiatem.

PLANOWANE DZIAŁANIA:

1. Zatrudnienie większej liczby koordynatorów, tj. z 8 do 10, w tym trzech w ramach umowy o pracę w ramach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej;
2. Prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej o formach rodzicielstwa zastępczego w każdym roku trwania programu (w prasie lokalnej, za pośrednictwem strony internetowej, druk ulotek) mającej na celu szerzenie idei rodzicielstwa zastępczego;
3. Nabór, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka przez cały okres trwania programu. Liczba oraz częstotliwość szkoleń będzie uzależniona od zebrania grupy docelowej, nie rzadziej jednak niż raz w roku;
4. Rozszerzenie oferty wsparcia dla rodzin zastępczych poprzez prowadzenie poradnictwa specjalistycznego i terapii/ zadanie może być zlecone organizacji pozarządowej/.
5. Zawieranie umów cywilno - prawnych z osobami spełniającymi wymagania do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych/rodzinnych domów dziecka w celu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom;

6. Przeprowadzanie szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych mających na celu podniesienie ich kompetencji, dostarczenie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki wychowania. Częstotliwość szkoleń oraz ich tematyka będzie uzależniona od bieżących potrzeb i problemów rodzin zastępczych.
7. Pomoc funkcjonującym rodzinom zastępczym w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych;
8. Wyznaczenie maksymalnego limitu nowych rodzin zastępczych zawodowych:
 - 2019 – utworzenie rodzinnego domu dziecka
 - 2019 r. – 2 zawodowych rodzin zastępczych /w tym 1 rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego/
 - 2020 r. – 3 zawodowych rodzin zastępczych /w tym 1 rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego/
 - 2021 r. – 2 zawodowych rodzin zastępczych oraz jednej rodziny o charakterze pogotowia rodzinnego
 - 2022 – utworzenie rodzinnego domu dziecka;
9. Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych; w każdym roku trwania programu w formie warsztatów problemowych.
10. Rozwijanie form czasowej opieki nad dzieckiem;
11. Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich;
12. Dokonywanie systematycznej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
13. Współpraca ze środowiskiem lokalnym (ośrodki pomocy społecznej, Sąd Rejonowy, szkoły, placówki pomocy społecznej);
14. Wspieranie pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych i rodzin zastępczych w procesie usamodzielniania i wyrównywanie szans wchodzenia w dorosłe życie, poprzez realizację indywidualnych programów usamodzielniania, maksymalnie do ukończenia przez wychowanka 25 roku życia;
15. Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej (kursy, szkolenia, studia itp.)
16. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, Rodzinnych Domach Dziecka na terenie powiatu piaseczyńskiego lub na terenie innego powiatu;

17. Przyznawanie świadczeń pieniężnych na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie w formie rzeczowej pełnoletnim wychowankom;

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU:

- ✓ Upowszechnianie i zwiększanie świadomości społeczności lokalnej na temat rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu Piaseczyńskiego;
- ✓ Zacieśnienie współpracy ze środowiskiem lokalnym w szczególności z Ośrodkami Pomocy Społecznej i Sądem Rejonowym zobligowanymi do podejmowania działań zmierzających do zapewnienia dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodziców odpowiedniego środowiska zastępczego;
- ✓ Rozwijanie form wsparcia dla rodzin zastępczych, podniesienie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych;
- ✓ Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, w tym pogotowia rodzinnego stanowiącego alternatywę dla placówek interwencyjnych;
- ✓ Podejmowanie działań zmierzających do uregulowania sytuacji prawnej dzieci przebywających w placówce opiekuńczo – wychowawczej i rodzinach zastępczych w celu umożliwienia rozpoczęcia procesu adopcyjnego lub powrotu do rodziny biologicznej;
- ✓ Ograniczenie liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (w szczególności dzieci najmłodszych do 10 roku życia);
- ✓ Zminimalizowanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodzin biologicznych;

PROJEKTOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU:

- Samorząd powiatowy;
- Samorząd gminny;
- Budżet Wojewody;
- inne podmioty działań.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawiony Program Rozwoju Pieczy Zastępczej został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wychodząc z założenia, że dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki w rodzinie naturalnej lub w warunkach maksymalnie zbliżonych do tych, jakie w niej występują należy stwierdzić, iż jedynie podjęcie zintensyfikowanych czynności ukierunkowanych na zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych, również działających w ramach pogotowia rodzinnego, z pewnością złagodziłoby skutki obecnej sytuacji.

Tylko wówczas będzie można wyposażać dzieci i młodzież w potrzebne umiejętności życiowe i tworzyć warunki do zaspakajania ich potrzeb rozwojowych, w tym przede wszystkim emocjonalnych. Konieczne jest doprowadzenie do tego, aby domy dziecka zaczęły przypominać rzeczywiście domy, w których oprócz warunków pozwalających na przyswajanie umiejętności życiowych będzie również domowa atmosfera i dorośli przygotowani do tworzenia więzi emocjonalnych oraz udzielania fachowej pomocy i wsparcia dziecku i rodziny w kryzysie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej przedstawia konieczność tworzenia zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych. Potrzeby w tym zakresie są duże, ponieważ problem pozostawiania dzieci bez opieki wciąż istnieje. W naszych działaniach na rzecz rodzicielstwa zastępczego szczególnie nacisk zostanie położony na:

- promowanie zastępczych form opieki rodzinnej;
- pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki poprzez tworzenie i rozwój infrastruktury rodzin zastępczych zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia w ich funkcjonowaniu - rozwój współpracy z lokalnymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny,

Pozyskanie odpowiednich kandydatów do tworzenia zawodowych rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego mogłoby stać się alternatywą dla utworzenia placówki interwencyjnej.

W ramach działań prewencyjnych warto rozważyć również powstanie systemu współpracy kuratorów sądowych, nauczycieli, pracowników ośrodków pomocy społecznej, który będzie służył kierowaniu do odpowiednich instytucji „pomocowych” rodzin zagrożonych dysfunkcjonalnością. Tylko współpraca i współdziałanie wszystkich podmiotów zaangażowanych w pomoc dziecku i rodzinie wzmocni ich skuteczność.

Kierujemy się przekonaniem, iż najlepszą formą opieki nad dzieckiem jest rozwijanie systemu funkcjonującego na zasadach rodzinnych form opieki opierających się o nowoczesną instytucję opiekuńczą, racjonalną pod względem kosztów utrzymania a przede wszystkim sprzyjającą poprawie funkcjonowania wychowanków.

Osiągnięcie założonych rezultatów umożliwi zdefiniowanie obszaru pomocy nie tylko w kategorii kosztów, ale dalekosiężnych i opłacalnych dla środowiska lokalnego inwestycji społecznych, nastawionych na zapobieganie niepożądanym zmianom, rozwijanie umiejętności rodzicielskich, a w konsekwencji poprawę jakości życia dzieci i rodzin.

Pomyślne zakończenie wszystkich zaplanowanych założeń programu pozwoli nie tylko na zapewnianie dzieciom opieki całodobowej i wychowania w przypadku zaistnienia

konieczności odebrania dziecka rodzicom, ale przede wszystkim otworzy możliwość pomocy dziecku pozostającemu nadal w swoim naturalnym środowisku rodzinnym. Profesjonalne wsparcie rodzin w sprawowaniu ich podstawowych funkcji, działania profilaktyczne i pomocowe wobec rodzin, stanowią szansę na ich prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i samodzielne sprawowanie opieki nad dziećmi.

Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie należał do Organizatora odpowiedzialnego za wdrażanie programu. Skuteczna realizacja niniejszego programu będzie uzależniona od dostępności środków finansowych niezbędnych do realizacji zapisów programu, koordynacji działań i współpracy pomiędzy instytucjami.